

N:o 1.

Ank. till Riksd. Kansli d. 29 Mars 1871, kl. 12 midd.

*Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 1, angående
ändring i Förordningen den 7 December 1866, angående
vilkoren för försäljning, till förtäring på stället, af vin, öl,
kaffe m. m.*

Uti två särskilda till Utskottet öfverlemnade motioner, N:is 40 och 43, har Herr von Koch hemställt om vissa förändringar i ofvannämnda författning samt att Riksdagen må hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla om revision och omarbetning af författningen i den syftning, att bestämmelserna till förekommande af missbruk vid försäljning af ifrågavarande beskaffenhet må erhålla större fullständighet och tydlighet; och har Utskottet jemväl tagit kännedom om de beträffande ändring i författningens bestämmelser inom Medkammaren väckta motioner N:is 84, 106 och 175 jemte samma Kammares Tillfälliga Utskotts N:o 3 Utlåtande N:o 17 öfver motionerna N:is 84 och 106; varande motionen N:o 175 öfverlemnad till Bevillnings-Utskottets handläggning.

Till en början torde i fråga om författningens tillkomst här böra meddelas hurusom — sedan tid efter annan fråga uppstått huruvida, för vinnande af rättighet att till förtäring på stället försälja maltdrycker, kaffe och the eller andra icke sprithaltiga, drycker, skulle erfordras särskildt tillstånd, och om vid sådant tilstånd beviljande pröfning borde förekomma angående sökandens lämplighet för en slik rörelse med afseende på frejd, sedlighet och ordentlighet, äfvensom under hvilka förbehåll dylik försäljning vid marknader och andra större folksamlingar finge ega rum annorledes än i förening med förut beviljad värdshusrörelse- eller näringsrätt, och det visat sig att inom olika län skiljaktiga åsichter i detta hänseende gjort sig gällande, men det vore af vikt att denna angelägenhet genom meddelandet af allmänna föreskrifter i ämnet blefve sålunda ordnad, att utvägen till försörjning genom bedrifvandet af en i och för sig oskadlig rörelse icke

inskränktes mera än som finnes erforderligt för betryggande mot dess missbruk och förekommande, så vidt ske kunde, af likartade oordningar med dem, som flerstädes egt rum å ställen, hvilka i och för dylik rörelse hållits för allmänheten öppna — Chefen för Civil-departementet, på Kongl. Maj:ts nådiga befallning, genom Cirkulär den 6 November 1863 infortrat samtliga Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i länen och Öfverståthållare-embetet utlåtanden och förslag till de bestämmelser och stadganden, som i förenämnda hänseende ansågos lämpliga, hvarvid bordé komma under öfvervägande, dels i hvad mån dessa stadganden kunde blifva lika för stad och för land, dels ock huruvida icke en för ordningens vidmakthållande gagnelig medverkan borde kunna påräknas från kommunalstyrelserna.

Efter det sålunda infortrade utlåtanden och förslag blifvit afgifna utfärdades nu gällande författning.

Sedermera har hos Kongl. Maj:t blifvit hemställt:

af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Wermlands län, att 10 § i författningen måtte så förändras, att försäljning å marknad blefve undantagen från den vidsträcktare försäljningsfriheten *utomhus* medelst kringbärande eller från bord och att de i samma författning gifna bestämmelser angående dylik försäljning på marknader måtte, med iakttagande af nyssnämnda inskränkning, utsträckas äfven till försäljning vid torgdagar på landet;

och af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Calmar län, att äfven å och invid ställe, der afdelning af arméen eller beväringen hade sina årliga vapenöfningsmöten, sådan försäljning, hvarom i författningen är fråga, icke annorlunda än på grund af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes, efter vederbörande befäls hörande, meddelade tillåtelse måtte få idkas, vare sig i mindre eller större omfattning, af någon annan än å platsen bosatt person, som till dylik försäljning derstädes eljest vore berättigad.

Till följd af särskilda nådiga remisser å nämnda hemställanden har Kongl. Kommers-kollegium, efter infortrade och erhållna utlåtanden från Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande, den 8 Februari 1870 afgifvit underdånigt yttrande i ämnet och föreslagit att författningen måtte i nedannämnda delar erhålla följande förändrade lydelse:

»§ 1 sista mom. Å plats, der *marknad*, *allmän torgdag* eller *vapenöfningsmöte* hålles, samt inom en åttendedels mil från sådan plats må, så länge marknaden, torgdagen eller mötet fortfar, försäljning, hvarom i denna förordning är fråga, sådan rörelse vid vederbörligen antagna marketenterier derunder ej inbegripen, icke *inomhus* idkas af annan än å sagda område bosatt person, som till dylik försäljning derstädes eljest är berättigad, med mindre vederbörande Vår Befallningshafvande till försäljningen lemnat tillstånd, ej heller vare någon, utan bevis om sådan anmälan, som här ofvan i mom. 1 sägs, medgifvet att *utomhus*, vare sig medelst kringbärande eller från bord eller annorlunda, idka dylik försäljning.

§ 3 sista mom. Förekomma oordningar å försäljningsställe eller vid försäljning *utomhus* vid marknad, allmän torgdag eller vapenöfningsmöte å landet, må, derest de

fortfara oaktadt skedd erinran från der tjenstgörande kronobetjent, denne, äfvensom, hvad vapenöfningsmöte angår, högsta militärbefälet vid mötet omedelbarligen förbjuda försäljningens fortsättande.

§ 10 början af mom. 2. Denna förordning har icke tillämpning på gästgifvare vid dem i sådan egenskap tillkommande försäljningsrätt, ej heller på dem, som utomhus vid andra tillfällen än marknad, allmän torgdag eller vapenöfningsmöte, vare sig medelst kringbärande eller från bord eller eljest i mindre omfattning, idka försäljning af icke spirituösa drycker utom vin; och skall &c.»

Vid föredragning af ofvannämnda hemställanden och förslag den 29 September 1870 ansåg dock Kongl. Maj:t, — som icke fann lämpligt göra ändring i den uti § 10 mom. 2 af författningen förekommande förklaring att författningen icke har tillämpning på dem, som utomhus, vare sig medelst kringbärande eller från bord eller eljest i mindre omfattning idka försäljning af icke spirituösa drycker utom vin, — förevarande underdåniga framställningar icke till någon vidare åtgärd föranleda.

Att vissa delar af ifrågavarande författning, som bestämmer de villkor, under hvilka ett högst betydligt antal, till stor del mindre bemedlade personer få tillhandahålla allmänheten åtskilliga till förtäring beredda lifsförnödenheter och följaktligen utöfva en i och för sig oskadlig, ja till och med nyttig rörelse, den der dock, enligt hvad erfarenheten gifver vid handen, understundom genom missbruk föranleder oordningar, skola utgöra föremål för väsendtligen olika åsikter, kan icke förefalla oväntadt; och de af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i nämnda hänseenden afgifna förslag utvisa jemväl en temligen stor meningsskiljaktighet.

Äfven inom Utskottet hafva motsatta åsikter sökt göra sig gällande,

1:o.

hufvudsakligen beträffande bibehållandet af stadgandet i 1 § 1 mom. att hvarje välfrejdad svensk medborgare har rätt att *endast efter anmälan*, på landet hos kommunalnämndens ordförande och länsmannen i orten, samt i stad hos magistraten, *på uppgifvet ställe* mot betalning hålla allmänheten tillhanda öl, dricka, porter, kokadt kaffe, the och chokolad, eller andra icke spirituösa drycker med undantag af vin. § 1 mom 1.

Efter noggrant öfvervägande af de skäl, som för de olika meningarne blifvit anförda; och

då författningen, i Utskottets tanke, utgår från den riktiga synpunkt rörande ifrågavarande i och för sig oskyldiga och till sjelfförsörjning sig väl lämpande rörelse, att välfrejdad person har rätt att rörelsen utöfva, sedan han anmält sig hos vederbörande myndigheter och uppgifvit försäljningsstället, der enligt 7 § skylt eller tydligt anslag skall förefinnas;

då författningen i 3 § 1 mom. lemnar administrativ myndighet och kommunalstyrelse makt att, om oskick yppat sig och missbruk af rättigheten, efter erinran, fortfarande egt rum, utan att vända sig till allmän domstol, genast inställa rörelsen, hvarefter försäljaren först efter pröfning hos myndighet kan återfå den missbrukade och förverkade rättigheten;

då den återopade omständighet att nyssomförmälda makt ej blifvit anlitad i den mån ådagalagdt oskick påkallat, hvaraf således följer att lagbudet, långt ifrån att hafva visat sig otillräckligt, ej blifvit allmänneligen tillämpadt, icke bör föranleda till meddelandet af ett nytt lagbud, som, derest den nu efter uppgift inom kommunerna rådande obenägenhet att söka göra lagen gällande fortfar, likaledes torde komma att blifva overksam samt emot lagöfverträdare;

och då ett stadgande i den riktning att tillstånd skall af myndighet meddelas innan försäljning får ega rum innefattar en afvikelse och återgång från de bestämmelser för näringslivet, som i sednare tider blifvit i allmänhet meddelade,

anser Utskottet sig böra afstyrka förändring i nu gällande stadgande i detta hänseende.

2:o.

§ 1 mom. 3.

§ 1 mom. 3. I detta moment är stadgadt, att ansökning om rätt att försälja vin af inhemsk eller utländsk tillverkning skall, med bifogande af betyg om god frejd samt uppgift angående försäljningsstället, ingifvas till kommunalnämnd på landet och magistrat i stad, hvilken myndighet till Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes afgörande öfverlemnar ärendet jemte eget utlåtande, huruvida sökanden gjort sig känd för sedlighet och ordentlighet samt i öfrigt och med hänsyn jemväl till rörelsens omfattning kan anses lämplig att försäljningen förestå.

Inom Utskottet har förslag blifvit framställt om ändring uti detta stadgande så till vida *dels* att tillstånd till försäljning af vin icke finge beviljas för längre tid än högst ett år i sender, *dels ock* att bestämd föreskrift om den största procent af alkohol vinet finge innehålla borde meddelas; men då, i Utskottets tanke, nödig kontroll särdeles hvad angår buteljeradt vin svårligen kan i allmänhet utöfvas,

anser Utskottet, med återopande i öfrigt af hvad vid § 1 mom. 1 blifvit anfördt, sig sakna skäl att understödja nämnda förslag.

3:o.

§ 1 mom. 5.

§ 1 mom. 5. Enligt detta moment må sådan försäljning, hvarom nu är fråga, icke vid marknad idkas af annan än å marknadsstället bosatt person, som till dylik försäljning derstädes eljest är berättigad, med mindre Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till försäljningen lemnat tillstånd.

Enär de skäl, som förmått lagstiftaren att meddela denna inskränkande välbeförliga föreskrift vid marknad, efter Utskottets åsigt ega full tillämplighet vid vapen-

öfningsmöte och allmänna torgdagar, helst de sistnämnda mångenstädes både på landet och i städer trädt i stället för förut vanliga marknader och utvisa en rörelse af ganska betydligt omfång, tror Utskottet sig böra, lika med Kongl. Kommers-kollegium, tillstyrka, att det i förevarande moment meddelda stadgande jemväl må få tillämplighet vid vapenöfningsmöte och vid kungjord allmän torgdag.

4:o.

§ 3 mom. 4. Detta moment lyder i gällande författning sålunda: »Förekomma § 3 mom. 4. oordningar å försäljningsställe vid marknad å landet, må, derest de fortfara oakadt »skedd erinran från der tjänstgörande kronobetjent, denne omedelbarligen förbjuda försäljningens fortsättande vid marknadstillfället.»

Att Utskottet anser denna föreskrift jemväl böra omfatta försäljningsställe å landet vid vapenöfningsmöte och kungjord allmän torgdag följer af hvad här ofvan vid § 1 mom. 5 blifvit yttradt.

Men i Utskottets tanke är det önskligt, att sådan rätt alltid tillkommer tjänstgörande kronobetjent på landet, då oordningar vid försäljningsställe visa sig och oakadt skedd erinran fortfara; dock att ett meddeladt förbud ej får sträcka sig längre än till det tillfälle, då oskicket yppats.

I stad åter synes Ordningsstadgan den 24 Mars 1868 lemna polismyndigheten nödig makt att afstyra inträffande oordningar vid försäljningsställe.

Någon tvekan har hos Utskottet egt rum huruvida stadgandet att emot försäljningens fortsättande kan meddelas omedelbart förbud jemväl innefattar rättighet för kronobetjenten att, derest oordningen är af svårare beskaffenhet, inställa försäljningen för tillfället, — en tvekan, som kan hemta stöd deraf att i 5 § är stadgad den påföljd, hvartill öfverträdande af förbudet föranleder; Och torde, till förekommande af möjligen blifvande olika tolkning af lagbudet, bestämd föreskrift i detta hänseende böra meddelas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt anser Utskottet det stadgande önskvärdt:

att om oordningar förekomma å försäljningsställe å landet, må, derest de fortfara, oakadt skedd erinran från tjänstgörande kronobetjent, denne förbjuda, och om förhållandet sådant påkallar, inställa försäljningens fortsättande vid tillfället.

5:o.

Efter Utskottets åsigt bör den efter nyssnämnda förslag kronobetjent lemnade § 3 mom. 4. rättighet vid vapenöfningsmöte tillkomma högsta militärbefälet på stället, destoheldre som detta befäl, enligt Disciplinstadgan den 11 Juni 1868, eger vida större makt öfver antagna marketentare; Och Utskottet tillstyrker följaktligen,

att ett stadgande i denna riktning må i författningen intagas.

6:o.

§ 10 mom. 2.

§ 10 mom. 2. Här stadgas att författningen icke har tillämpning på gästgifvare och ej heller på dem, som *utomhus*, vare sig medelst kringbärande eller från bod eller eljest, i mindre omfattning idka försäljning af icke spirituösa drycker utom vin.

Om äfven några reglementariska föreskrifter i almänhet icke erfordras för försäljning af ifrågavarande beskaflenhet, har dock erfarenheten visat att någon inskränkande bestämmelse är önskvärd då försäljningen sker *å landet*, vid marknad, kungjord allmän torgdag eller vapenöfningsmöte, likväl utan att de merendels ganska obemedlade försäljarne tillskyndas hvarken större tidspillan än som är oundgängligt eller utgift; Och såsom en lämplig medelväg emellan nuvarande brist på all föreskrift och ifrågasatta strängare bestämmelser tillstyrker Utskottet,

att såsom vilkor för försäljning af ifrågavarande beskaflenhet *å landet* vid marknad, kungjord allmän torgdag, eller vapenöfningsmöte, erfordras tillstånd af kommunalnämnden i orten eller af den person kommunalnämnden må hafva utsett, att ansökning i nämnda hänseende mottaga och deröfver besluta;

att beviljadt tillstånd utfärdas skriftligen utan lösen;

samt *att* tillståndsbeviset skall vid försäljningstillfället medhafvas och genast företes på anfordran af kronobetjent eller ledamot af kommunalnämnden i orten.

7:o.

§ 10 mom. 2.

Att om oordningar uppkomma vid försäljning af ifrågavarande beskaflenhet *utomhus* kronobetjent må ega samma rättighet, som i händelse oskicket visat sig vid försäljningsställe *inomhus*, synes Utskottet önskligt; Och Utskottet tillstyrker förty

att det vid § 3 mom. 4 föreslagna stadgande jemväl må omfatta försäljning *utomhus på landet*.

8:o.

§ 10 mom. 2.

Likaledes tillstyrker Utskottet, i enlighet med hvad Kongl. Kommers-kollegium föreslagit,

att vid ordet »gästgifvare» tillägges »vid dem i sådan egenskap tillkommande försäljningsrätt».

9:o.

Slutligen har inom Utskottet blifvit yrkadt att, till vinnande af lämplig öfverensstämmelse mellan de otvifvelaktigt i allmänhet behöfliga strängare stadgandena angående utskänkning af *spirituösa* och bestämmelserna för försäljning af *icke spirituösa* drycker, samt med afseende å de mycket öfverklagade missbruken vid landthandel, framställning

borde göras, att vid förevarande författnings omarbetning må tillses om och i hvilken mån vissa §§ i gällande förordning om försäljning af bränvin kunde ega tillämplighet; Men då Utskottet här ofvan antydt alla de förändringar, som, efter Utskottets åsigt, böra ega rum i Förordningen den 7 December 1866, har Utskottet funnit sig icke böra tillstyrka någon framställning i ofvannämnda riktning.

10:o.

För den händelse Utskottets här ofvan uttalade åsigter till större eller mindre del vinna Riksdagens bifall, hemställer Utskottet,

att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla om en omarbetning af Förordningen den 7 December 1866 i den syftning Riksdagen antydt.

Stockholm den 28 Mars 1871.

På Utskottets vägnar:

N. S. von Koch.

Reservationer:

1:o.

Vid § 1 mom. 1,

af Herrar *von Koch, von Hofsten och Frisk*:

»då, ibland Kongl. Maj:ts 25 Befallningshafvande, icke mindre än 18, nemligen, jemte Öfverståthållare-embetet, Länsstyrelserna i Stockholms, Upsala, Nyköpings, Kronobergs, Gotlands, Christianstads, Malmö, Göteborgs, Elfsborgs, Örebro, Westerås, Falu, Gefleborgs, Hernösands, Östersunds, Umeå och Luleå län, före denna författnings utfärdande, vitsordat och flere af dem särdeles starkt betonat nödvändigheten deraf, att, inom deras län, det *icke* måtte, *utan* föregående *pröfning* af persons lämplighet och derefter erhållet *tillstånd*, någon tillåtas till förtäring på stället *inomhus* försälja ifrågavarande dryckesvaror;

då den förutsättning, hvarifrån man i flera af de öfriga 7 länen synes utgått, att den efter år 1855 inträdda minskning i dryckenskapslasten skulle ytterligare befordras

genom förtärande af öl och rätt att, hvar som helst, efter blott anmälan, till förtäring på stället, försälja sådant, icke torde af erfarenheten hafva vunnit någon allmänare bekräftelse, vid betraktande deraf, att redan från två af dessa län skett underdånig hemställan om inskränkning i den genom Förordningen den 7 December 1866 försäljningen af öl och s. k. icke spirituösa drycker förunnade frihet, och att dylik inskränkning blifvit tillstyrkt i yttranden jemväl af länsstyrelserna i flertalet af sistnämnda 7 län;

då upplyst är, att på åtskilliga ställen i riket den sålunda medgifna rättigheten blifvit missbrukad och föranledt oskick, synnerligen genom försäljning af öl i den myckenhet att rus deraf följt och genom utskänkning af varor, bemängda med någon rusgifvande dryck;

då åtal inför domstol enligt § 2 mom. 2 för oloflig försäljning på ifrågavarande ställen af spirituösa drycker mera sällan torde komma att anställas, med afseende å svårigheten att i dylika mål åstadkomma fullt laglig bevisning, en svårighet, den lagstiftaren otvetydigt erkänt genom det i bränvinsförsäljningslagens 59 § lemnade, ganska betänkliga om ej vådliga, undantagsstadgande angående ojäfvighet för vittne, som köpt eller förtärt till försäljning ej tillåten spritdryck, och hvilken svårighet dessutom medför att åklagare ogerna sig med sådana mål befatta;

då den i 3 § 1 mom. anvisade utväg att, om oordningar yppa sig och oaktadt skedd erinran från kommunalnämnd, länsman eller magistrat fortfara, kommunalnämnd eller magistrat ega att förbjuda rörelsens fortsatta bedrivande, icke blifvit anlitad i den mån ådagalagdt oskick sådant otvifvelaktigt påkallat, uppenbarligen af det naturliga skäl, hvad kommunalstyrelserna angår, att svårighet mött för åstadkommande af gällande bevisning om förefallna oordningar, samt att man skytt inom kommunen uppträda såsom angifvare, och underkasta sig tidspillan orsakande tvister;

då, äfven om ölutskänkningsställe varder med stöd af nyssnämnda lagbud förbudet, dylik utskänkning kan af annan person genast öppnas till och med i samma, nyss för rörelsen förbudna lokal, utan att ortens myndigheter kunna sådant förhindra; och

då anledning skäligen icke förefinnes, att en kommunalstyrelserna i förevarande hänseende lemnad större inakt skulle komma att missbrukas till förfång för redliga och ordentliga personer, eller användas på annat sätt än som mest öfverensstämmer med det allmännas och kommunens bästa,

hafva vi, som förmena, att i förevarande på ordningen och sedligheten i kommunerna ganska mycket inverkan fråga, den föregående pröfningen af sökandes lämplighet, hvarvid antalet af redan befintliga försäljningsställen otvifvelaktigt jemväl bör tagas i betraktande, bättre leder till målet än repressiva åtgärder sedan oordningar redan visat sig, ansett oss ega giltiga skäl till det förslag:

att ansökning om rätt till försäljning af nämnda beskaflenhet
bör göras, på landet hos kommunalstämman, som deröfver in-
fordrar

fordrar kommunalnämndens yttrande, och i stad hos magistraten, hvarefter beslut af kommunalstämma eller magistrat meddelas och utan lösen utgifves till den sökande; samt

att tillstånd för försäljningen icke må beviljas för längre tid än *högst* ett år i sender.»

af Herr von Koch: »Den af mig jemte Herrar von Hofsten och Frisk afgifna ofvanstående reservation innefattar förslag till det beslut, hvarom vi jemte Friherre C. A. Raab och således 4 af Utskottets 7 ordinarie ledamöter, under ärendets handläggning och vid en föregående, dock *icke definitiv*, votering blifvit ense. Genom Friherre Raabs, af sjukdom föranledda, frånvaro och annan ledamots inträde i hans ställe den dag, som var bestämd för ärendets *definitiva* afgörande, blef majoriteten förändrad och tillkom det beslut i denna punkt, hvilket nu för Kammarerna blifvit framlagdt. Sedan detta beslut sålunda, i sista ögonblicket, blifvit Utskottets och således fått ökad betydelse, tillåter jag mig nu att vid motiveringen göra några erinringar, hvilka jag icke ansåg behöfliga, om ens tillständiga, så länge samma motivering endast var afsedd för en reservation.

Det synes mig, att äfven om man gillar »*de bestämmelser för näringslivet, som i sednare tider blifvit i allmänhet tillämpade*», samt är vän af närings- och all annan lagbunden frihet, så bör man dock, just för att väl bevara all, i samhället möjlig och önskvärd frihet, noga akta sig, att sammanblandar frihet med sjelfsväld, eller friheten till görande och låtande, deraf sedlighetskänslan såras, på samma gång *allmän* säkerhet och ordning ofta hotas, *enskildas* helse eller välfärd städse äfventyras. Sådana äro ock de åsigter, hvilka, i allmänhet, grundlagt våra sednaste näringsförfattningar, uti hvilkas föranledande och utarbetande äfven jag, i min män, tagit del, och således äfven bär ansvar, der de äro felaktiga. Den sednaste allmänna, eller 1864 års, författning angående näringsfriheten gör i 7 och 8 §§ flerfaldiga undantag från den i allmänhet följda regeln af frihet att idka näring *efter endast anmälan*, och hänvisar till särskilda stadganden, vanligen af *preventiv* egenskap, eller förutsättande *föregående pröfning* af ådaga-lagd skicklighet eller lämplighet, *jemte* meddeladt *tillstånd* för utöfvande af vissa näringsfång.

Till de undantagna näringsfången höra, bland andra i 8 §:

b) »*stillverkning eller försäljning af bränvin, samt handel med andra brända eller destillerade spirituösa drycker*; c) *källare-, vinskänks-, schweitzeri-, värdshus-, traktörs-, krog- eller annan dylik rörelse.*»

Nu är just fråga om ett särskildt stadgande för *sistnämnda* rörelse. Undantag från lagstiftningens grundsatser, alldeles riktiga under förutsättning af en viss grad af sedlighet och laglydnad hos ett folk, föranledas och rättfärdigas endast deraf, att lagstiftaren anser den graden än icke uppnådd. Sådana beräkningar äro svåra. Jag tillmäter icke

mig göra dem bättre än andra. Undantagslagar, det medgifves gerna, äro ock svåra att upprätthålla och länge bibehålla, då frestelsen och benägenheten att eludera dem är stor. Min fasta öfvertygelse är emellertid, detta oaktadt, att i afseende å försäljning af öl och vin m. m. för närvarande erfordras ännu ett och annat undantag från friheten och deribland ändring äfven i denna punkt. Det förekommer mig jemväl nästan som majoritetens allmänna förklaring om medborgares rättigheter och angående friheten för denna rörelse icke kunnat vidhållas längre än till den 3:dje eller nästa punkten i Betänkandet.»

2:o.

Vid § 1 mom. 3,

af Herrar von Koch, von Hofsten och Frisk: »Under återopande af hvad häröfvan vid § 1 mom. 1 blifvit anfördt, hemställa vi,

att tillstånd till försäljning af vin icke må beviljas för obestämd tid, utan för högst ett år i sender.»

af Herrar von Koch och Frisk:

»då klagan temligen allmänt föres deröfver att, under namn af vin, äfven brända eller destillerade spritdrycker ofta försäljas,

då nu ifrågakvarande författning endast angår »icke spirituösa drycker», men ej innefattar någon bestämmelse angående den procenthalt af alkohol, som får finnas uti dryck, utan att den skall hänföras till de spirituösa, derom en annan författning handlar,

då en bestämmelse härom, äfven med afseende å försäljningsavgifterna för de sistnämnda synes nödig, och

då man numera eger en, af sakkunniga, för tillförlitlig ansedd, i alla stapelstäders tullkammare begagnad, enkel profningsapparat af svensk tillverkning, hvilken, bland annat, användes för att bestämma huruvida vin benämnda »våtvoror innehålla mer än 21 procent alkohol», i hvilket fall desamma, enligt franska handelstraktaten af 1865 (N:o 10 pag. 53 Författnings-Saml.) »icke skola för vin anses», samt, enligt tulltaxan, skola beläggas med dels dubbel, dels öfver tredubbel tullavgift, finna vi oss böra tillstyrka stadgande derom,

att vin eller våtvara, som är försatt med eller innehåller någon viss, af Kongl. Maj:t bestämd, högre (t. ex. 21 eller 30) procent alkohol, icke är att hänföra till sådan, som, enligt denna författning, får till förtäring på stället försäljas.»

6:o.

Vid förslaget i § 10 mom. 2 är reservation anmäld

af Herr Hallin: »Emot 6:te punkten af Utskottets förslag får jag anföra reservation. Då Utskottet i punkten 3 tillstyrker: att såsom vilkor för försäljning inomhus af här i fråga varande drycker för på stället bosatt person, vid marknad, kungjord allmän torgdag eller vapenöfningsmöte endast fordras skriftlig anmälan hos vederbörande kommunal-

nämnds ordförande eller länsman i orten, synes mig ej skäl förefinnas att fastställa strängare villkor för dylik försäljning *utomhus*. Jag måste nemligen betrakta denna sist-nämnda i förhållande till den förra såsom en rättighet af mindre beskaffenhet och omfattning samt följaktligen billigheten fordra, att densamma åtminstone ej beläggas med strängare villkor än den förra, hvarigenom, som mig synes, ett, af behovet ej påkalladt, intrång i näringsfriheten kan uppkomma och utvägen till försörjning genom bedrivande af sådan rörelse obehörigen inskränkas. Jag anser i öfrigt något strängare stadgande i berörda afseende så mycket mindre böra komma i fråga, som faran för missbruk af sådan försäljning *utomhus* ingalunda kan anses vara större än vid en dylik *inomhus* och vederbörlig kontroll vid den förra lika väl låter sig verkställa som vid den sednare. Med anledning häraf får jag föreslå:

att i öfverensstämmelse med § 1 mom. 1 och 5 af Kongl. Maj:ts berörda nådiga Förordning såsom villkor för rättighet för på stället bosatt person att försälja här i fråga varande drycker *utomhus* vid marknad, kungjord allmän torgdag eller vapenöfningsmöte å landet, endast bör fordras *anmälan* hos kommunalnämnds ordförande eller länsman i orten med bifogande af betyg om god frejd.»

9:o.

af Herrar *von Koch, von Hofsten* och *Frisk*: »Till vinnande af lämpligt förhållande eller ock öfverensstämmelse emellan de dock otvifvelaktigt i *allmänhet* behöfliga strängare stadgandena angående utskänkning af *spirituösa*, än af dem angående utskänkning af *icke spirituösa* drycker, samt med afseende å de mycket öfverklagade missbruken vid landt-handel i afseende å dryckesvarors försäljande, hemställa vi,

att vid omarbetning af nu ifrågavarande författning jemväl må tillses, om och i hvilken mån hvad nu gällande förordning angående försäljning af bränvin m. m. innehåller i 5 § angående den, som idkar annan handel, i 6 § angående utskänkares frejd m. m., i 22 § angående *anmälan* om erhållet tillstånd hos vederbörande magistrat eller kronobetjent, äfvensom uti 48, 49 och 50 §§ i afseende å ansvar för öfverträdelser af författningen, bör äfven i afseende å försäljning af *icke spirituösa* drycker stadgas.»

Slutligen tillkännagaf Herr Friherre *C. A. Raab*, att han, som, utom vid tillfälle då han hindrades af sjukdom, deltagit i alla Utskottets förhandlingar, dervid varit och fortfarande är af samma mening, som i reservationerna vid 1, 2 och 9 punkterna utaf Herrar *von Koch* och *Frisk* blifvit uttryckt.